

Stefan Edman är miljökrönikör i Båtliv. Han är biolog, föreläsare och författare till drygt 25 böcker om natur och miljö, bland annat *Jorden har feber*, *Solvarv och Västkust*. Våren 2008 kom han ut med *MatSmart* — på spaning efter nya goda trender (tillsammans med Bo Thunberg, Gullers) och *Jordens och själens överlevnad*. Brevväxling från 2018 (tillsammans med Martin Lönnebo, Cordia).

Det våras för Östersjön!

Sommaren står för dörren, och vi går mot en ny säsong med båten, på insjöar och i kusthav. Det är en tid av förväntan – och en hel del jobb med skrapa och pensel.

Att sedan hissa segel, fylla tanken eller sätta sig till rätta i kajaken, kasta draggen och simma iland på vår älsklingsö – allt detta är sånt vi gått och längtat efter hela långa vintern. Här finns igenkännandets glädje – the same procedure as last year – men också ständigt nya upptäckter och erfarenheter att göra.

I år kan vi dessutom tacksamt ta till oss nyheterna om att Östersjön börjat visa tecken på bättre hälsa. I decennier har vi matats med larmrapporter om övergödning och syrgasbrist, utfiskning, säldöd, minskande bestånd av havsörn och många andra problem. Östersjön har länge klassats som ett av världens mest förorenade innanhav.

Än är faran på intet sätt över. Vi kommer sannolikt att förfäras av nya algbloomingar och oljespill. Dock ser det ut som om de onda åren kan ha kommit till en vändpunkt.

För första gången sedan 1970-talet minskar nämligen utsläppen av gödande utsläpp, fosfor med 3000 ton, kväve med 50 000 ton. Det visas i en färsk rapport från Stockholms universitet. Forskarna pekar också ut tre orsaker: Svenska bönder har utvecklat ny teknik för att reducera sin påverkan, danska gris-

En fin båtsommar väntar. Bilden är från Väderöarna.

bönder har förbättrat sin gödselhantering och EU-medlemmen Polen tvingas bygga reningsverk

Det tidigare så hotade torskbeståndet i östra Östersjön har vuxit till sig; torsk från detta område flyttas från röd till gul klassning i Världsnaturfondens nya reviderade fiskeguide. Gul färg betyder att det i princip är fritt fram att äta fisken.

Också i detta fall vet man varför utvecklingen nu går i positiv riktning: Tuffa tag mot det illegala fisket, sommarfredning och obligatorisk selektiv trål (som släpper ut de alltför små torskarna i havet igen för att de ska kunna växa till sig). De minskade utsläppen av övergödande ämnen kan eventuellt också ha spelat roll.

Världsnaturfondens fiskeguide är en ”sträng konsumentvägledning”, alltför restriktiv tycker inte minst fiskerinäringen. Kolja och makrill på Västkusten har

det egentligen alltid varit gott om, men först i årets upplaga av guiden får de ”grönt” för konsumtion. Riktigt konstigt är också att man bara godkänner nordhavsråka – den ”vanliga råkan” – om den är Kravmärkt! Har WWF inte hajat att det i Sverige hittills bara finns en, möjligen två räkbåtar som är Krav-certifierade? Men att merparten av västkustråkan fiskas mycket varsamt enligt den prisbelönade Koster-Väderöfjordsmodellen, med skyddade områden, selektiv trål och begräsningar vad gäller tiden för fiske.

När det gäller Västerhavet och torsken är det ändå rätt att WWF-guiden ligger kvar på rödlistning. Även om man också i Kattegatt och Skagerack kan se tecken till en glädjande återhämtning av bestånden har dock ICES, Internationella havsforskningsrådet, krävt totalt torskstopp i två

år. EU har som vanligt struntat i detta och tilldelat Sverige en kvot, om än mycket liten. SFR, fiskarnas organisation tycker därför att även denna torsk borde var grön i WWF:s lista. Det är lätt att förstå att SFR måste ta strid för västkustfiskarnas ekonomi – men om inte torsken får chans att repa sig finns det ju ingen ekonomi alls att slå vakt om för någon!

Det våras alltså för Östersjöns miljö. Och om nu bara regeringens kunde plussa på i sin havsmiljöbudget skulle operation rädda Östersjön gå ännu snabbare. 200 miljoner om året – till alla svenska havsområden – verkar kanske mycket, men är alldeles för magert för att verkligen åstadkomma bestående effekt.

Det ljusnar även över Västerhavet. Bohuslänska fjordar präglas numera på sina ställen av minskande övergödning och ökande siktdjup. Somliga stationära bestånd av torsk och plattfisk men även havsöring har vuxit till sig.

Nu gäller det att varsamt förvalta dessa förbättringar, och stärka dem med ytterligare åtgärder. Där kan vi båtägare också vara med, bland annat genom att köra på alkylatbensin och källsortera våra sopor. Och givetvis aldrig tömma toavatten i havet.

Låt oss glädjas över att alla åtgärder under årens lopp antligen tycks bära god frukt. Trevlig båtsommar! ◆